

Србија и ЕУ: да ли је критични праг тензије пређен, кључни неспоразуми отклоњени, или нас очекује још драматичније друго полувреме?

Србија је у прошли четвртак увече први пут учествовала у политичкој расправи о европској политици према Авганистану, Пакистану, северној Африци и Ирану, током неформалног састанка министара спољних послова ЕУ и држава кандидата.

Статус кандидата је, конкретно у овом случају, омогућио Србији да од објекта дебате постане субјект дебате у ЕУ и да буде перципирана као партнер, а не као део проблема.

Непостојање предрасуда према Русији, историјски добри односи са „трећим светом” и контакти у исламском свету били су, овом приликом, приписани Србији као несумњив плус и признати као својеврсна „додатна вредност” којом можемо допринети Европској унији.

Не заборавимо да ЕУ није само „клуб” у који се улази поштовањем „правила клуба”, као што говоре бирократе, већ је и политичка заједница где свако мора да унесе одређени капацитет, знање и вредност.

Преговори о чланству се у великој мери свде на усвајање техничких „правила клуба”, али моменат отварања преговора, њихова динамика и евентуално успешно окончање су и те како под утицајем политичких, економских и стратешких консидерација.

Да ли је овај састанак наговештај озбиљнијег увиђања позиције и потенцијала Србије, као и њене брже интеграције у ЕУ, или он представља затишје пред нове турбуленције које могу настати уколико се у наредним месецима поопштре политички критеријуми за отварање преговора о чланству?

Да ли је критични праг тензије пређен, кључни неспоразуми отклоњени, или нас очекује још драматичније друго полувреме? Одговор ћемо добити још ове године. Неспорно је да ће се на здраву амбицију Србије у Европи гледати с поштовањем а не с подозрењем тек кад се заједнички усагласи оквир и методологија за излазак из косовског ћорсокака.

Истакнимо прво да, супротно увреженом схватању, Србија има оруђе за 21. век и да јој глобалне тенденције чак иду на руку.

Упркос томе што је реч о малој земљи са економијом у лошем стању, Србија има одређену индустријску традицију и основу, као и мрежу уговора о слободној трговини са свим значајним факторима на евроазијском простору, што је може учинити врло привлачном инвестиционом дестинацијом.

Изузетан географски положај Србију може учинити кариком у међународној трговини, а наслеђени добри контакти и разграната дипломатска мрежа могу нам омогућити лакше разумевање све комплекснијег света у коме живимо.

С друге стране, Србија се још увек суочава с парадигмом да има највећи капацитет да изазове нестабилност у региону, са повременим рефлексима суседа да се на том простору нешто може добити само на штету другог и са интересима одређених глобалних актера да Балкан остане зона ниског конфликта како би њихов утицај остао пресудан.

Иако је поменути неформални министарски састанак показао јасну предност стављања Србије као партнера за сто, многе државе ће и даље по инерцији покушавати да се опходе према нама логиком „штапа и шаргарепе“. Шта можемо да урадимо да би позитивна парадигма ипак превладала?

Кључне политичке неуралгичне тачке на Балкану остају Босна и Косово. Опстанак и функционисање Босне је за ЕУ битно из два разлога. Прво, како би равнотежа снага и интереса у региону између Хрватске и Србије остала непромењена (симетрија), и друго, како би се Бошњацима понудио прихватљив оквир за политички живот и европска перспектива која ће онемогућити евентуалну радикализацију и доминантан утицај неевропских исламских актера.

Будући да су карте у вези са Босном већ поприлично подељене, Србија нема разлога за нервозу или промену своје уравнотежене и принципијелне политике према њој. У мери у којој се фундаменталне основе Дејтона не оспоравају, интеграција Србије у ЕУ не кочи, а покрене се политички дијалог у вези с проблемом Косова, односи Србије и Босне могу бити само још бољи и релаксиранији.

А самим тим и ојачана перцепција Србије као предвидљивог и одговорног партнера. Сада је моменат за слегање тла, а не за ново мешање карата. Функционисање Босне и њена постепена интеграција у ЕУ треба да се оствари бољом координацијом ентитета и усвајањем декларације о заједничким циљевима, уместо преношењем надлежности на федерални ниво.

Највећи изазов за нову владу ипак ће и даље бити проблем Косова. Тензије у Македонији и повремени дискурс о „Великој Албанији” потврђују тезу да се овај проблем не може решити једним потезом попут пресецања Гордијевог чвора, неким салтом или преокретом.

Реч је о регионалном, европском и међународном проблему за који не може само Србија да буде одговорна и условљавана. Иако је проблем немогуће решити преко ноћи, важно је држати га на шинама које воде ка политичком и компромисном решењу.

Први корак сигурно ће бити дефинисање статуса севера Косова. Било би од изузетне важности уколико за почетну основу за решавање проблема севера буде узето фактично стање.

Други кључан елемент за успешне преговоре о северу је да се они представе као елемент политичког процеса на који позива и сама резолуција 1244, која би тако јасно дала мандат преговорима и остала на снази до решења свих спорних политичких питања у вези са Косовом.

(Политика)